

علل و عوامل اعتیاد در جوانان:

اعتیاد بیماری پیچیده ای است که دارای علل و عوامل متعددی است.

برخلاف تصور بسیاری از مردم که معمولاً دلیل اعتیاد را به یک عامل نسبت میدهند، اعتیاد به عوامل مختلفی مرتبط است از جمله: عوامل زیستی، روانی، اجتماعی، فرهنگی، سیاسی و خانوادگی و شخصی. افراد مواد را به دلیل متفاوتی مصرف می‌کنند، حتی دلیل مصرف می‌تواند از ماده ای به ماده ای دیگر تفاوت داشته باشد. فردی ممکن است مصرف ماده ای را به دلیلی خاص شروع کند (مثل کنجکاو، لذت، فشار اجتماعی) ولی به دلایل دیگر مصرف آن را ادامه دهد. برخی علل مصرف مواد در جوانان عبارتند از:

۱- تقویت مثبت:

بسیاری از مواد در اولین دفعات مصرف آثار روانی و جسمی مطلوب اما کوتاه مدتی را ایجاد می‌کنند در نتیجه فردی ممکن است ماده ای را به این علت مصرف کند که آثار لذت بخشی بر او ایجاد می‌کند از جمله: احساس اوج، آرامش، بی‌قیدی، کاهش درد و عواطف مطلوب، خوب خوابیدن، بیدار ماندن و افزایش کارایی در ورزشکاران. بنابراین اثر مثبت یا خوشایندی که مواد بر فرد می‌گذارد عاملی است که موجب روی آوردن به مصرف مواد می‌شود. اصولاً تجارت اولیه نقش تعیین کننده ای در مصرف یا عدم مصرف مواد دارند. حالت خوشایندی که پس از اولین تجربه مواد صورت گرفته باعث می‌شود فرد مکرراً به مصرف مواد بپردازد از سوی دیگر حالت ناخوشایندی که پس از اولین تجربه مواد صورت گرفته باعث می‌شود فرد به مصرف مواد روی نیاورد. مشخص نیست یک ماده خاص بر روی فرد چه اثری داشته است. به همین علت این نگرش که انسان باید همه چیز را تجربه کند اشتباه است چون در صورتی که تجارب خوشایند داشته باشد ممکن است به مصرف مواد راغب شود و پس از مدتی که مشخص نیست و برای هر فردی متفاوت است به حد سوء مصرف و وابستگی برسد.

۲- کنجکاو:

از آنجا که کنجکاو یکی از ویژگیهای طبیعی جوانان است، تعجب آور نیست که برخی جوانان، که اقوام یا دوستانی داشته باشند که مصرف کننده مواد هستند به توصیه آنها یا از روی کنجکاو خود تلاش نمایند تا مواد را تجربه نمایند.

۳- مهمانی و پارتی (شب نشینی):

در بین برخی جوانان، موادی مانند مشروبات الکلی، قلیان و یا مصرف قرص های اکس در مهمانی ها و پارتی به صورت نوعی هنجار نانوشته در آمده است. در برخی خانواده ها نیز مصرف مشروبات الکلی همواره یکی از روشهای پذیرایی از مهمان بوده است.

۴- فشار های روانی و آشفتگیهای ذهنی:

عده ای مواد را به خاطر آرامش روحی خود مصرف می‌کنند مثلاً برای کاهش خشم، فشار روانی، اضطراب، خستگی یا افسردگی. نکته مهم آن است که نه تنها به دنبال مصرف مواد حال آنان بهتر نمی‌شود بلکه به دلیل مشکلات مربوط به اعتیاد و عدم درمان صحیح، افسردگی آنان تشدید می‌شود.

۵- مقابله:

برخی جوانان مصرف مواد را نوعی شورش (نافرمانی) و یا اظهار اینکه جریان عادی جامعه هستیم قلمداد می‌کنند.

۶- عزت نفس:

پژوهش های مختلفی نشان داده اند افرادی که احساس حقارت دارند، ارزشی برای خود قائل نیستند و کمتر از خود رضایت دارند، بیشتر دچار اعتیاد می‌شوند.

۷- نگرش ها و باورها ی اعتیادزا:

از جمله عقاید اعتیاد زای ناکارآمد عبارتند از:

□ این عقیده که اگر فرد بخواهد تعادل عاطفی و روان شناختی خود را حفظ کند به مواد مخدر نیاز دارد.

□ این انتظار که مواد مخدر عملکرد اجتماعی و عقلانی را

تقویت می‌کند.
□ این انتظار که با مصرف مواد، فرد لذت و تهییج بیشتری به دست می‌آورد.

□ این عقیده که مواد به فرد انرژی می‌دهد و قدرت او را افزایش می‌دهد.

□ این اعتقاد که مواد می‌توانند سبب بی‌خیالی و آرامش شوند.
□ این فرضیه که مواد، بی‌حوصلگی، اضطراب، تنش و افسردگی را تسکین خواهد داد.

یک تصور غلط این است که مصرف حشیش حافظه را تقویت می‌کند همین باور سبب می‌شود که دانشجویی به گمان تقویت حافظه حشیش را امتحان کند.

۸- ضعف در مهارتهای اجتماعی:

جوانانی که در مهارتهای اجتماعی و برقراری رابطه با دیگران ضعیف می‌باشند، رنج و ناراحتی زیادی تحمل می‌کنند و چون این نگرانی را دارند که اگر دوستان خود را از دست دهند نتوانند ارتباط دیگری برقرار کنند و تنها خواهند ماند و به دلیل فرار از انزوا و کاهش رنج تنهایی به مصرف مواد می‌پردازند.

۹- ضعف در مهارتهای شخصی:

مطالعات مختلف و فراوانی در کشور های مختلف جهان نشان داده اند افراد به این دلیل به مصرف مواد می‌پردازند که بسیاری از مهارتهای شخصی مهم برای زندگی سالم را نیاموخته اند یا بد آموخته اند.

ضعف در مهارتهایی مانند تفکر نقادانه، حل مسئله، رفتار قاطعانه، برقراری ارتباط، کنترل و مقابله با استرس، مقابله با هیجان ها..... می‌تواند منجر به اعتیاد شود.

۱۰- بیمارهای روانی:

یکی از بیمارهای روانی که احتمال مصرف، سوء مصرف و

وابستگی را به وجود می آورد، اختلالات اضطرابی است جالب است بدانیم ۹۰ درصد معتادان تریاک و هرویین دچار افسردگی هستند.

۱۱- شکست ها و عدم موفقیت در تحصیل :

موفقیت‌های تحصیلی اهداف تحصیلی مناسب و واقع بینانه، انتخاب اهداف متناسب با توانایی و امکانات فردی تمایل به تحصیل در مقاطع بالاتر و یا دستیابی به شغل مورد نظر از عواملی است که می توانند از اعتیاد پیشگیری نماید. در عوض، شکست‌های تحصیلی، عملکرد تحصیلی ضعیف و نداشتن حس جاه طلبی های تحصیلی و انگیزه پیشرفت از عواملی است که می تواند زمینه ساز اعتیاد باشد.

۱۲- اطلاعات نادرست و نگرش مثبت به مواد:

متأسفانه علی رغم اثرات مضر و حتی مهلک مواد مخدر، سوء مصرف و وابستگی به آنها در اثر نا آگاهی و کمبود اطلاعات، نگرشی مثبتی نسبت به مواد در جوانان ایجاد نموده است. چنین نگرش‌های مثبتی به خصوص در مورد تریاک بیشتر است باور به این که مصرف تریاک باعث حفظ جوانی و سلامت می شود، مانع اختلالات قلبی و به خصوص مانع سکته قلبی می شود، درمان کننده بسیاری از درد ها ست، بی ضرر است چون منشأ گیاهی دارد، ناتوانی جنسی مردان را درمان می کند و.... حاکی از نگرش‌های مثبت و اشتباه در مورد مواد هستند. همچنین باور های غلط دیگری که در مورد حشیش وجود دارد مانند اینکه حشیش اعتیاد آور نیست، باعث خلاقیت می شود، باعث تجارب عرفانی می شود، حافظه را تقویت میکند... این نگرشها باعث می شود افراد با رغبت بیشتری به سراغ مواد و مصرف آنها بروند. نکته اساسی آن است که کلیه این نگرش‌های مثبت اشتباه هستند و بر اساس اطلاعات تحریف شده و ناکافی از ماهیت اعتیاد و مواد است که افراد به سمت اعتیاد کشیده می شوند.

۱۳- خانواده آشفته و الگوی نامناسب در خانواده:

فضای خانوادگی پر تنش، مشاجرات و اختلافات میان والدین

محیط خانوادگی را نا امن می سازد. همچنین آشفتگی هایی از این دست باعث می شود والدین نتوانند نظارت و سر پرستی کافی بر فرزندان داشته باشند.

۱۴- فشارهای اجتماعی:

در برخی گروه‌های نوجوانان و جوانان، مصرف مواد رفتاری مطابق "مد" در نظر گرفته می شود. در واقع مصرف مواد نشانه عضویت و پذیرش در میان گروه است و کسانی که مواد مصرف نمی کنند باید از گروه خارج شوند.

۱۵- سابق مصرف در گذشته:

اولین مصرف برای بسیاری افراد مهمترین قدم است. یک بار مصرف مواد به این معنا نیست که فرد به مصرف کننده دائمی آنها تبدیل خواهد شد، اما همین تجربه می تواند بسیاری از موانع موجود در راه مصرف مجدد را از میان بردارد. در اکثر اوقات، افرادی که به طور مرتب یک ماده را مصرف می کنند به احتمال زیاد به مصرف سایر مواد نیز روی می آورند.

۱۶- مصرف مواد به عنوان یک هنجار:

در بعضی از گروه‌های کوچک اجتماعی به خصوص مناطق محروم و جرم خیز ممکن است مصرف مواد به عنوان یک هنجار در نظر گرفته شود که می تواند زمینه را برای ابتلا به اعتیاد آماده کند.

۱۷- کمبود امکانات حمایتی، مشاوره ای و درمانی:

کمبود این امکانات سبب می شود افراد به هنگام نیاز و بروز مشکلات روانی نتوانند به راحتی به یک مشاور مراجعه کنند، سعی در خود درمانی داشته باشند و به سراغ استفاده از مواد بروند.

۱۸- دردسترس بودن مواد :

ارزان بودن قیمت مواد و سهولت دسترسی به آن در بعضی اوقات از عواملی است که می تواند زمینه ساز اعتیاد باشد. جوامعی که قابلیت دسترسی بیشتری به مواد دارند در معرض خطر بیشتری قرار دارند.

دانشگاه آزاد اسلامی واحد اسلامشهر
حوزه معاونت دانشجویی
مرکز مشاوره و بهداشت روان

بهبتر است بدانیم:
علل و عوامل اعتیاد در جوانان

(۲)

این مرکز آماده ارائه خدمات روانشناختی به کلیه افراد، دانشجویان و خانواده های آنان می باشد
شماره تماس: ۰۲۲۸-۲۳۶۵۷۶۳
آدرس: اسلامشهر-باغ فیض- انتهای کوچه ۶- پلاک ۶۸ مرکز مشاوره و بهداشت روان

www.iiaw.ir/moshaver

تابستان ۸۹

بسمه تعالی

این مرکز آماده ارائه خدمات روانشناختی به کلیه دانشجویان و خانواده

های آنان می باشد

شماره تماس: ۰۲۲۸-۲۳۶۵۷۶۳

آدرس: اسلامشهر- باغ فیض - انتهای کوچه ۶- پلاک ۶۸ مرکز
مشاوره و بهداشت روان

بسمه تعالی

بهتر است بدانیم :

مواد مخدر چیست؟

(1)

این مرکز آماده ارائه خدمات روانشناختی به کلیه دانشجویان

و خانواده های آنان می باشد

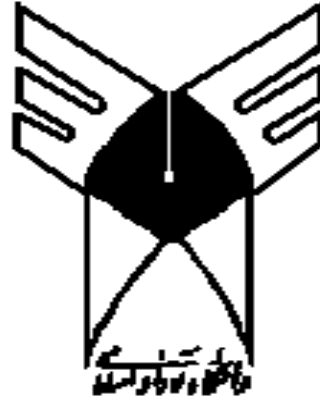
شماره تماس: ۰۲۲۸-۲۳۶۵۷۶۳

آدرس: اسلامشهر- باغ فیض - انتهای کوچه ۶- پلاک ۶۸ مرکز

مشاوره و بهداشت روان

www.iiu.ir/moshaver

بسمه تعالی

بهتر است بدانیم :

مواد مخدر چیست؟

(1)

این مرکز آماده ارائه خدمات روانشناختی به کلیه دانشجویان

و خانواده های آنان می باشد

شماره تماس: ۰۲۲۸-۲۳۶۵۷۶۳

آدرس: اسلامشهر - باغ فیض - انتهای کوچه ۶ - پلاک ۶۸ مرکز

مشاوره و بهداشت روان

www.iiu.ir/moshaver

